

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

1 (413)

JANUARY – FEBRUARY 2025

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ӘБЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры, Абай атындағы ҚазҰПУ математика, физика және информатиканы оқыту әдістемесі кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

РИШЕЛЬ Мариновски, білім беру саласындағы PhD, Летбридж университеті педагогика факультетінің профессоры, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К.Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің кәсіби білім беру педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ӘБЛДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университетінің педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар мен мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БОЛАТБАЕВА Күлжанат Нұрымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, Юникорн университеті, Қаржы департаментінің қауымдастырылған профессоры (Чех Республикасы), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖҰМАН Жаппар, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, ҚР ҰҒА құрметті академигі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қолданбалы зерттеулер орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилянская академия» ұлттық университеті кафедрасының меңгерушісі (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихқызы, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/author/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *«іргелі ғылым салалары бойынша жаңа жетістіктердің нәтижелерін жариялау»*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2025

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования, заведующая кафедрой методики преподавания математики, физики и информатики КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СЕМБИЕВА Ляззат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

РИШЕЛЬ Мариновски, PhD в области образования, профессор факультета педагогики Летбриджского университета, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А. Букетова (Караганда, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, университет Юникорн, ассоциированный профессор Департамента финансов, (Чешская Республика), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖУМАН Жаппар, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель Казахстана, почетный академик НАН РК, директор Центра Международных прикладных исследований Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *«публикация результатов новых достижений в области фундаментальных наук».*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2025

EDITOR-IN-CHIEF:

ABYLKASSIMOVA Alma Yesimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Center for the Development of Pedagogical Education, Head of the Department of Methods of Teaching Mathematics, Physics and Computer Science at Abai KazNPU (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SEMBIEVA Lyazzat Myktybekovna, Doctor of Economics, Professor of the Eurasian National University (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

EDITORIAL BOARD:

RICHELLE Marynowski, PhD in Education, Professor, Faculty of Education, University of Lethbridge, (Alberta, Canada), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

SHISHOV Sergey Evgenievich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education, Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Karaganda University named after E.A. Buketov (Karaganda, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-Chief of the journal “Standards and Monitoring in Education” (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

BULATBAEVA Kulzhanat Nurymzhanovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

PETR Hájek, PhD, Unicorn University, Associate Professor, Department of Finance, (Czech Republic), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

JUMAN Jappar, Doctor of Economics, Professor, Honorary Academician of NAS RK, Honored Worker of Kazakhstan, Director of the Center for International Applied Research Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

LUKYANENKO Irina Grigorievna, Doctor of Economics, Professor, Head of Department of the National University of Kyiv-Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

YESIMZHANOVA Saira Rafihevna, Doctor of Economics, Professor of the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The

certificate of registration of

a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *«publication of the results of new achievements in the field of fundamental sciences»*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2025

ЭКОНОМИКА – ЭКОНОМИКА – ECONOMICS

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 1. Number 413 (2025), 312–323

<https://doi.org/10.32014/2025.2518-1467.899>

FTMP 06.56.31
ӘОЖ 338.2

Zh.M. Abuova¹, A.K. Akpanov², S.S. Abdildin², 2025.

¹Regional-Innovation University, Shymkent, Kazakhstan;

²Turan University, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: batyrlan2008@mail.ru

THE IMPACT OF FINANCIAL SUPPORT FOR ENTREPRENEURSHIP ON THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN KAZAKHSTAN

Abuova Zhanar Myrzabekovna – master of economic sciences, lecturer of the department “Business and Management”, Regional-Innovation University, Shymkent, Kazakhstan, E-mail: batyrlan2008@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0007-8893-1203>;

Akpanov Aidos Kaldybeovich – candidate of economic sciences, Associate Professor of the “Finance” department, Turan University, Almaty, Kazakhstan, E-mail: a.akpanov@turan-edu.kz, <https://orcid.org/0000-0003-3559-098X>;

Abdildin Srym Serikbolsynovich – doctor of economic sciences, Associate Professor of the “Finance” department, Turan University, Almaty, Kazakhstan, E-mail: s.abdildin@turan-edu.kz, <https://orcid.org/0000-0001-6900-485X>.

Abstract. In his address to the people of Kazakhstan, President Kassym-Jomart Tokayev highlighted the need for a freer economic model based on new approaches and equal opportunities for all citizens. He emphasized the importance of quality state support for small and medium-sized enterprises (SMEs) and creating favorable conditions for their development. SMEs play a key role in economic growth by fostering production, increasing employment, supplying domestic goods, and fostering competition.

Developing SMEs is a key direction of Kazakhstan’s state economic policy. State support tools include financial assistance measures such as subsidizing interest rates, loan guarantees, and targeted funding for entrepreneurs. This study aims to analyze and assess government support measures for SMEs in Kazakhstan, focusing on financial regulation and incentives. The study examines mechanisms of state financial assistance and the accessibility and effectiveness of this support for entrepreneurs.

As part of the work, an analysis of the methods of state support was carried out, as well as recommendations for their improvement were proposed. The practical significance of the study lies in the formulation of conclusions and recommendations that contribute to the improvement of organizational and financial measures for the comprehensive development of SMEs. In addition, the findings of the study may be useful for developing more effective mechanisms for attracting public financing in this sector, which corresponds to the strategic priorities of Kazakhstan's economic policy.

Keywords: small business, medium business, entrepreneurship finance, government support for entrepreneurship, methods, consulting, grants.

Ж.М. Абуова¹, А.К. Акпанов², С.С. Абдильдин², 2025.

¹ Аймақтық Инновациялық Университеті, Шымкент, Қазақстан;

² «Тұран» университеті, Алматы, Қазақстан.

E-mail: batyrlan2008@mail.ru

ҚАЗАҚСТАНДА ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ ДАМУҒА КӘСІПкерлікті Қаржылық Қолдаудың Әсері

Абуова Жанар Мырзабековна – экономика ғылымдарының магистрі, «Бизнес және басқару» кафедрасының оқытушысы, Аймақтық Инновациялық Университеті, Шымкент, Қазақстан, E-mail: batyrlan2008@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0007-8893-1203>;

Акпанов Айдос Калдыбевич – экономика ғылымдарының кандидаты, «Қаржы» кафедрасының қауымдастырылған профессоры, «Тұран» университеті, Алматы, Қазақстан, E-mail: a.akpanov@turan-edu.kz, <https://orcid.org/0000-0003-3559-098X>;

Абдильдин Срым Серикболсынович – экономика ғылымдарының докторы, қауымдастырылған профессоры, «Тұран» университеті, Алматы, Қазақстан, E-mail: s.abdildin@turan-edu.kz, <https://orcid.org/0000-0001-6900-485X>.

Аннотация. Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына жолдауында жаңа тәсілдер мен барлық азаматтар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге негізделген экономиканың неғұрлым еркін моделіне көшу қажеттігін атап өтті. Президент тұрақты даму үшін қолайлы жағдайлар жасай отырып, шағын және орта кәсіпкерлікті (ШОБ) сапалы мемлекеттік қолдаудың маңыздылығына бірнеше рет назар аударды. Қазіргі жағдайда ШОБ экономикалық өсуде шешуші рөл атқарады, өз өндірісін дамытуға, жұмыспен қамтуды арттыруға, ішкі нарықты отандық тауарлармен қанықтыруға және бәсекелестік органы құруға ықпал етеді. Шағын және орта бизнесті дамыту Қазақстанның мемлекеттік экономикалық саясатының маңызды бағыттарының бірі. ШОБ-ты мемлекеттік қолдаудың негізгі құралдары пайыздық мөлшерлемелерді субсидиялауды, несиелерге кепілдік беруді және кәсіпкерлерді қаржыландыру үшін қаражатты мақсатты орналастыруды қоса алғанда, қаржылық көмек шаралары болып табылады.

Бұл зерттеудің мақсаты – Қазақстанда шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға бағытталған мемлекеттік қолдау шараларын талдау және бағалау. Бұл

секторды қаржылық реттеу және ынталандыру жүйесі басты назарда. Зерттеу объектісі – ШОБ субъектілеріне мемлекеттік қаржылық көмек тетіктері, пән – кәсіпкерлер үшін осы көмектің қолжетімділігі мен тиімділігі.

Жұмыс шеңберінде мемлекеттік қолдау әдістеріне талдау жүргізілді, сондай-ақ оларды жетілдіру бойынша ұсынымдар ұсынылды. Зерттеудің практикалық маңыздылығы – ШОБ-ты жан-жақты дамыту үшін ұйымдастырушылық және қаржылық шараларды жақсартуға ықпал ететін тұжырымдар мен ұсыныстарды бағамдау. Бұдан басқа, зерттеу қорытындылары Қазақстанның экономикалық саясатының стратегиялық басымдықтарына сәйкес келетін осы секторға мемлекеттік қаржыландыруды тартудың неғұрлым тиімді тетіктерін әзірлеу үшін пайдалы болуы мүмкін.

Түйін сөздер: шағын бизнес, орта бизнес, кәсіпкерлік қаржы, кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау, әдістер, консалтинг, гранттар.

Ж.М. Абуова¹, А.К. Акпанов², С.С. Абдильдин², 2025.

¹ Региональный Инновационный Университет, Шымкент, Казахстан;

² Университет «Туран», Алматы, Казахстан.

E-mail: batyrlan2008@mail.ru

ВЛИЯНИЕ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА НА РАЗВИТИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КАЗАХСТАНЕ

Абуова Жанар Мырзабековна – магистр экономических наук, преподаватель кафедры «Бизнес и управление», Региональный Инновационный Университет, Шымкент, Казахстан, E-mail: batyrlan2008@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0007-8893-1203>;

Акпанов Айдос Калдыбевич – кандидат экономических наук, ассоциированный профессор кафедры «Финансы», Университет «Туран», Алматы, Казахстан, E-mail: a.akpanov@turand.edu.kz, <https://orcid.org/0000-0003-3559-098X>;

Абдильдин Срым Серикболсынович – доктор экономических наук, ассоциированный профессор, Университет «Туран» Алматы, Казахстан, E-mail: s.abdildin@turand.edu.kz, <https://orcid.org/0000-0001-6900-485X>.

Аннотация. В своем обращении к народу Казахстана Президент Касым-Жомарт Токаев подчеркнул необходимость перехода к более свободной модели экономики, основанной на новых подходах и обеспечении равных возможностей для всех граждан. Президент неоднократно акцентировал внимание на важности качественной государственной поддержки малого и среднего предпринимательства (МСП), с созданием благоприятных условий для его устойчивого развития. В современных условиях МСП играет ключевую роль в экономическом росте, способствуя развитию собственного производства, увеличению занятости, насыщению внутреннего рынка отечественными товарами и созданию конкурентной среды. Развитие малого и среднего бизнеса является одним из важнейших направлений государственной экономической политики Казахстана. Основными инструментами государственной поддержки

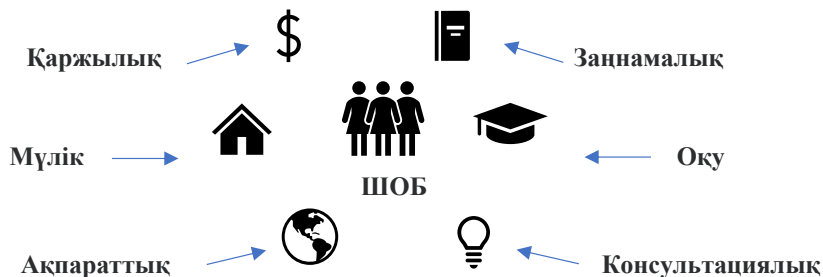
МСП выступают меры финансовой помощи, включая субсидирование процентных ставок, гарантирование кредитов и целевое размещение средств для финансирования предпринимателей.

Цель данного исследования заключается в анализе и оценке мер государственной поддержки, направленных на развитие малого и среднего предпринимательства в Казахстане. В центре внимания – система финансового регулирования и стимуляции этого сектора. Объект исследования – механизмы государственной финансовой помощи субъектам МСП, предмет – доступность и эффективность этой помощи для предпринимателей.

В рамках работы проведен анализ методов государственной поддержки, а также предложены рекомендации по их совершенствованию. Практическая значимость исследования заключается в формулировании выводов и рекомендаций, способствующих улучшению организационных и финансовых мер для всестороннего развития МСП. Кроме того, выводы исследования могут быть полезны для разработки более эффективных механизмов привлечения государственного финансирования в данном секторе, что соответствует стратегическим приоритетам экономической политики Казахстана.

Ключевые слова: малый бизнес, средний бизнес, финансы предпринимательства, государственная поддержка предпринимательства, методы, консалтинг, гранты.

Кіріспе. Әлемнің түкпір-түкпірінен келген ғалымдар шағын бизнесті қаржыландырудың мүмкіндіктері мен ерекшеліктері туралы мәселені зерттеп жатыр. Кейбіреулер мемлекет түріндегі қаржыландырудың әсеріне және шағын бизнес секторын дамытуға жеке кепілдіктерге назар аударды (Zecchini, et al., 2009; ISO, et al., 2009), басқалары мемлекеттік және несиелік мекемелерге өтініш беру кезінде кәсіпкерлердің құзыреттілігін бағалауға көбірек көңіл бөлді (Moro, et al., 2014; Moritz, 2015; Sarapaivanich, et al, 2006), ал басқалары жалпы қаржыландыру мүмкіндіктерін қарастырды (Roberts, 2023; Abdulsaleh, et al., 2022; Bhusal, 2015), қаржылық қолдауға өтініш берудегі кедергілерді (Nguyen, 2023) және рөлі жекелеген елдерде шағын бизнес секторын дамыту үшін қосымша қаржыландыруды қарастырды (Kodongo, 2022; Encioiu, 2012) (1-сурет). Алайда, мемлекеттік қаржыландыруды тартудың ерекшелігіне арналған жұмыстар жеткіліксіз, дегенмен бұл тақырып коронавирустық пандемиядан да, соңғы үш жылдағы қазақстандық кәсіпорындардың санын қысқартуға деген теріс үрдістен туындаған экономиканың дағдарысқа дейінгі жағдайы кезеңінде ерекше өзекті болып отыр.

1-сурет – ШОБ мемлекеттік қолдау әдістері
Ескерту: Авторлармен құрастырылған

Кәсіпкерлердің мемлекет тарапынан шағын кәсіпорындарды қаржылық қолдаудың ең танымал және сұранысқа ие шаралары төмендегі схемада көрсетілген, алайда, респонденттердің көпшілігі қалаған қосымша қаржыландырудың негізгі көзі ретінде несие деп көрсеткенін атап өткен жөн (2-сурет).

Қаржылық қолдау

2-сурет – ШОБ-ты мемлекеттік қаржылық қолдау әдістері
Ескерту: Авторлармен құрастырылған

Осыған байланысты, сондай-ақ зерттеу нәтижелерін ескере отырып, біз шағын бизнес секторындағы кәсіпорындардың өміршеңдігіне әсер ететін маңызды факторлардың бірі – мемлекеттік қаржыландырудың жеткіліксіздігі немесе оның толық болмауы деген болжам жасадық. Бұл гипотезаны дәлелдеу немесе жоққа шығару үшін жаңа кәсіпорындарды ашуға және жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарды дамытуға жәрдемдесу үшін қосымша қаржыландыру түрінде мемлекеттік көмекті тартудың қолда бар мүмкіндіктерін жан-жақты зерделеуді, осы мәселені зерттеген шетелдік ғалымдардың еңбектерімен танысуды шештік. Зерттеу нысаны ШОБ-ты мемлекеттік қаржылық қолдау жүйесі болды.

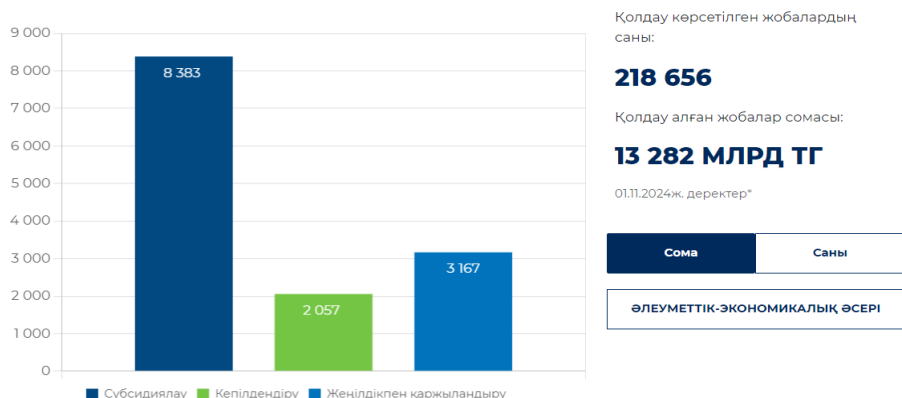
Гранттардың бизнесті дамытуға әсерін талдайтын зерттеулер аралас нәтижелерді көрсетеді. Бизнес-жоспар байқауындағы жеңіс негізгі капиталға, жұмыспен қамтуға, сатуға және пайдаға оң әсер етеді. Гранттардың бизнесті дамытуға фирмаларды сатуға және жұмыспен қамтуға, өмір сүру ықтималдығына және банктік несиелерге қол жеткізуге оң әсері. Мемлекеттік қолдаудың тиімділігін бағалау кіру, шығару және мінез-құлық қосымшаларын құруды талдайды.

Материалдар мен әдістер

Сауалнама әдістері мен жартылай құрылымды сұхбат арқылы аралас тәсіл қабылданды. Зерттеу сауалнамаға жауап берушіні таңдаудың стратификацияланған және қарапайым кездейсоқ әдісін қолданады. Сауалнамалардың барлық 400 данасы ШОБ операторларына жіберілді, олардың тек үш жүз алпысы (360) қайтарылды және талдауға жарамды деп танылды, ал ШОБ операторлары арасында 20 жартылай құрылымды сұхбат жүргізілді. Бағалау процесін жеңілдету үшін сипаттамалық статистика және бірнеше регрессия қолданылды. Сонымен қатар, сапалы сұхбаттарды талдау үшін тақырыптық талдау қолданылды. Зерттеуге қатысушылар ретінде 400 кәсіп иесі таңдалды. Деректер зерттеуші құрастырған сауалнама арқылы жиналды. Жиналған деректер кодталды және SPSS 22 нұсқасына енгізілді. Деректер регрессиялық талдауды қамтитын логикалық статистикалық сынақтар арқылы талданды.

Нәтижелер мен талқылау. Соңғы бес жылда Қазақстан Республикасының Үкіметі «Даму» Қоры арқылы ЭЫДҰ елдерінің көрсеткіштерімен салыстырылатын шағын және орта бизнес (ШОБ) үшін жеңілдікті қаржыландыру көлемін берді. Негізгі қаржы агенті ретінде «Даму» кәсіпкерлікті қолдау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруда маңызды рөл атқарады. Қордың маңызды жетістіктерінің бірі кәсіпкерлер белсенділігінің тұрақты өсуі болып табылады.

2023 жылдың қорытындысы бойынша Қордың көмегімен қазақстандық кәсіпкерлердің 24 мыңға жуық жобасына қолдау көрсетілді, олар өз бизнестерін дамыту және кеңейту үшін 1,6 трлн теңге сомасына кредиттік қаражат алды. Мемлекеттік қолдау бағдарламаларының операторы ретінде өз қызметі шеңберінде Қор 2021-2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жоба, сондай-ақ «қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы шеңберінде ШОБ-ты дамытуға 290 млрд теңге бөлді (3-сурет).

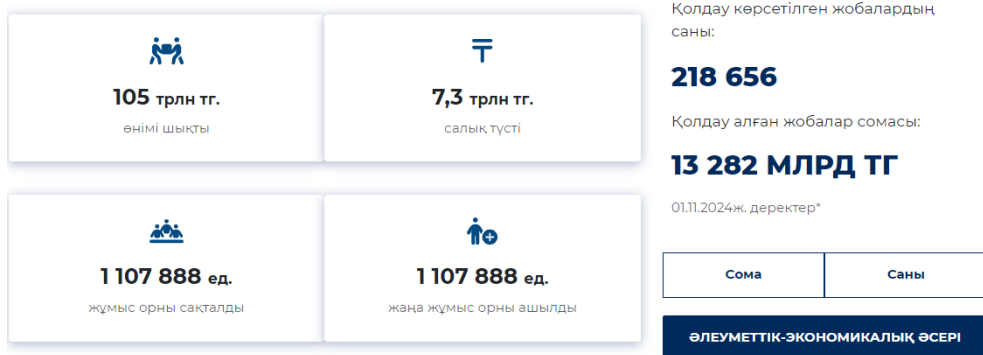

3-сурет – Құралдар түрлері бойынша қолдау көрсетілген жобалардың жалпы сомасы
Дереккөз: <https://damu.kz/ru/>

Қазақстанның экономика саласындағы мемлекеттік саясатының басымдықтарының бірі ШОБ дамыту болып табылады. Қазақстанда ШОБ-ты мемлекеттік қолдаудың негізгі бағыттарына ставкаларды субсидиялауды, кредиттерге кепілдік беруді және ШОБ-ты қаржыландыру үшін қаражатты шартты орналастыруды қамтитын қаржылық қолдау жатады.

Сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау бөлігінде қор 1 005,2 млрд теңге кредит сомасына 12,3 мың жобаны, кепілдік беру құралы бөлігінде 363,2 млрд теңге кредит сомасына 8,2 мың жобаны, жеңілдетілген қаржыландыру құралы бойынша 197,9 млрд теңге кредит сомасына 3,3 мың қарыз алушыны қолдады.

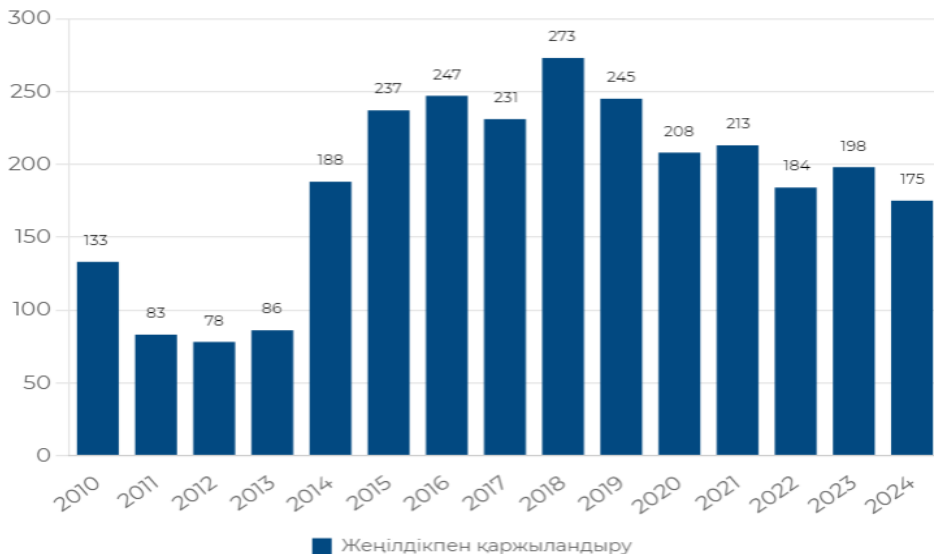
2023 жылдың қорытындысы бойынша мемлекеттік қолдау алған кәсіпорындар жалпы сомасы 23,0 трлн теңгеге шығарылған өнім түрінде, бюджетке 1,4 трлн теңге мөлшерінде төленген салықтар түрінде айтарлықтай әлеуметтік-экономикалық әсерге қол жеткізді. Сондай-ақ 13,4 мың жаңа жұмыс орны құрылды. Ағымдағы жылы жоғарыда көрсетілген көрсеткіштердің 10% - дан астам өсуі күтілуде.

4-сурет – Мемлекеттік қолдаудың әлеуметтік-экономикалық әсері

Дереккөз: <https://damu.kz/ru/>

Қор үшін өткен жыл баламалы қаржыландыру көздерін іске қосу бойынша да серпінді болды. Қор ШОБ-қа балама көздерді тартуға, сондай-ақ бизнес-жобаларды инвестициялауға жеке нарықты тартуға мүмкіндік беру арқылы субъектілерді қолдау бағытын пысықтады. Мәселен, KASE Қазақстандық қор биржасының алаңында Қазақстанда экономиканың басым секторларында ШОБ қолдау жөніндегі ұлттық жобаны іске асыру шеңберінде субсидияланған облигациялармен сауда-саттықтың алғашқы ашылуы өтті. Қазіргі уақытта Қор облигациялардың жалпы сомасы 5,3 млрд теңгені құрайтын үш жобаны қолдады (5-сурет).

5-сурет – ШОБ-ты жеңілдікпен кредиттеу динамикасы

Дереккөз: <https://damu.kz/ru/>

Сонымен қатар, Қор «жасыл облигацияларды сәтті орналастыруды жалғастыруда. Экологиялық проблемаларды шешуден басқа, «жасыл» экономикаға инвестициялар елдің әлеуметтік-экономикалық дамуын жеделдетуге, экономиканы әртараптандыруды ынталандыруға, жаңа жұмыс орындарын құруға және шағын және орта бизнеске қолдау көрсетуге мүмкіндік береді. Бүгінгі таңда қаржылық көрсеткіштермен қатар бизнестің әлеуметтік және экологиялық жауапкершілігіне көп көңіл бөлінетінін атап өтемін. ESG бағалауының жоғары деңгейі компанияның беделін нығайтуға және оның имиджін арттыруға ықпал етеді. 2023 жылы S&P Global Corporate Sustainability Assessment халықаралық рейтингтік агенттігі Қорға орнықты даму саласында «22» деңгейінде баға берді. Сондай-ақ, мемлекеттік қолдауға жүгінетін кәсіпкерлер санының жыл сайынғы өсуін ескере отырып, Қор процестерді автоматтандыру және оларды онлайн-форматқа көшіру бойынша жұмысты жалғастыруда. 2023 жылы кәсіпкерлерге ыңғайлы болу үшін Қордың барлық бизнес-процестері цифрлық форматқа ауыстырылды. Енді кәсіпкерлер мемлекеттік қолдауды портал арқылы алады online.damu.kz және bgov.kz. Енгізілген инновациялардың арқасында өтінімдерді қарау мерзімі 21-ден 5 жұмыс күніне дейін, ал микро және шағын бизнесті қолдау бағдарламасы аясында - 1 күнге дейін қысқарды. Қабылданған шаралар кәсіпкерлермен өзара іс-қимылды едәуір жеңілдетті және процестердің барынша ашықтығын қамтамасыз етті. Бұл ретте өзара іс-қимылдың офлайн-арналарына жүктеме азайды.

Өнімділік – бұл мақсаттар мен міндеттерді өлшеу үшін қолданылатын көрсеткіш. Кәсіп иелері өнімділікті бірінші орынға қояды. Ұйымның жалпы өнімділігі негізінен басқарудың үш деңгейін қамтитын дұрыс басқару тәсіліне байланысты. Бизнесінің тиімділігі сатылымның өсуі және нарық үлесі, сондай-ақ фирманың болашақ позициясы сияқты нарыққа қатысты элементтерді өлшейді. Қаржылық нәтижелер ұйым тиімділігінің негізгі нәтижесі болып табылады. Мұндай өнімділік стандарттары өмірлік маңызды болып саналғанымен, жалпы тиімділікті анықтау үшін жеткіліксіз. Бухгалтерлік есеп қаржылық көрсеткіштерді өлшеу үшін сатудың кірістілігі (ROS), активтердің кірістілігі (ROA) және меншікті капиталдың кірістілігі (ROE) тұрғысынан кірістілікті ескереді. Ұйымдастырушылық тиімділік көрсеткіштері акционерлерге қарағанда мүдделі тараптарға көбірек бағытталған. Өнім сапасы, жұмысшылардың қанағаттануы, жалпы сапа сияқты сапа көрсеткіштеріне және экологиялық және қоғамдық жауапкершілік сияқты әлеуметтік жауапкершілікке қатысты көрсеткіштерге екі көзқарас бар.

Зерттеудің мақсаты мен зерттеу сұрағына сәйкес келесі гипотеза тексерілді.

H1: қаржылық көмек ШОБ-тың қаржылық көрсеткіштеріне айтарлықтай әсер етпейді.

1-кестеде тәуелді айнымалының дисперсиясы (ШОБ қаржылық көрсеткіштері) модельмен қаншалықты түсіндірілетіні көрсетілген. Бұл жағдайда R-квадрат 0,462-ге тең, егер оны пайызбен білдірсе, онда ол 46,2% құрайды. Бұл біздің модель ШОБ қаржылық деңгейлеріндегі дисперсияның 46,2% түсіндіреді дегенді білдіреді.

1-кесте. Қаржылық көмектің қаржылық нәтижелерге әсер етуінің үлгілік түйіндемесі

Модель	R	R ауданы	R түзетілген квадрат	Стандартты бағалау қателігі
1	0,679a	0,462	0,459	0,499984

Болжаушылар: (тұрақты), несие/қарыздың қолжетімділігі, несие/қарыздың барабарлығы

Ескерту: Авторлардың далалық сауалнамасының нәтижелері

2-кесте Sig бағанына қарап, айнымалылардың қайсысы модельге статистикалық маңызды бірегей үлес қосатынын түсіндіруге тырысады. Ол тәуелсіз айнымалының (қаржылық көмек) тәуелді айнымалыға (қаржылық нәтижелер) қосқан үлесінің күшін көрсетеді. Ол модельге ерекше және статистикалық маңызды үлес қосты.

2-кесте. Қаржылық көмектің қаржылық көрсеткіштерге әсері туралы

Модель	Квадрат сомасы	df	Орташа квадрат
1	Регрессия	76,469	2
	Қалдық	89,194	357
	Қорытынды	165,664	359

Болжаушылар: (тұрақты), несие/қарыздың қолжетімділігі, несие/қарыздың барабарлығы

Тәуелді айнымалы: бизнес пайдасының салыстырмалы өсуі

Ескерту: Авторлардың далалық сауалнамасының нәтижелері

Демек, жоғарыда келтірілген нәтижеге сүйене отырып, балама гипотеза қабылданған кезде нөлдік гипотезаны қабылдамау керек деп негізделген. Осылайша, қаржылық көмек қаржылық нәтижелерге айтарлықтай әсер етеді деген қорытынды жасауға болады.

Жоғарыда келтірілген нәтижеге сүйене отырып, альтернативті гипотеза қабылданған кезде нөлдік гипотезаны қабылдамау керек деп негізделген. Демек, Кәсіптік оқыту/техникалық көмек ШОБ-тың инновациялық қызметіне әсер етеді деген қорытынды жасауға болады.

F мәні – орташа квадраттық регрессия (38,235), орташа квадраттық байламға (0,250) бөлінеді, нәтижесінде біз $F=153,034$ аламыз. Алынған нәтижелерден 3-кестедегі модель статистикалық маңызды болып табылады ($Sig=0,000$).

Модель	Қалыпты емес коэффициенттер		Қалыпты коэффициенттер	t	Sig
	B	Қалыпты қате	Beta		
1	Тұрақты	0,947	0,222		
	Несие/қарыздың жеткіліктігі	0,170	0,055	0,152	3,112 0,002
	Несие/қарыздың өөл жетімдігі	0,619	0,052	0,576	11,801 0,000

Тәуелді айнымалы: қаржылық нәтижелер

Ескерту: Авторлардың далалық сауалнамасының нәтижелері

Сауалнамаға қатысқан ШОБ операторларының көпшілігі «Даму» Қоры қаржыландыруға қол жеткізуді жеңілдетеді деген пікірде. Дегенмен, операторлар ұзақ мерзімді капиталдың болмауы және қысқа мерзімді қаржыландырумен байланысты жоғары құн бизнестің бәсекеге қабілеттілігін қиындатады деген пікір білдірді. Осылайша, бұл ұлттық даму үшін салдары бар Қазақстандағы ШОБ-тың тұрақты өсуі мен дамуына теріс әсер етеді деген болжам бар.

Сауалнамаға қатысқандардың кейбіреулері «Даму» Қоры өздерінің даму бағдарламаларына әртүрлі несиелердің қаншалықты барабар берілетінін бағалайды, келесідей:

«Бағдарлама осы жергілікті өзін-өзі басқаруда іске қосылғаннан бері, кейбіреулерімізге берілген несиелер жеткіліксіз болған кезде алалаушылық басым болды және оларға өте мұқтаж адамдар оларға қол жеткізе алмады, өйткені олардың «Даму» қордағы кез-келген шенеунікпен байланысы болмады» (8-қатысушы).

«Егер сізде қажетті кепілдік болса, банктік несиеге қол жеткізу оңай, бірақ мемлекеттік несие немесе грант жағдайында сізде қажетті кепілдік бар ма, жоқ па, лауазымды адаммен байланысыңыз болуы керек. Жақын туыстарына кредиттер беріледі» (4-қатысушы).

Нәтижесінде қаржылық көмек қаржылық нәтижелерге айтарлықтай әсер ететіні анықталды. Бұл тұжырымның қорытындысы келесідей. Қаржылық

көмек көрсету қаржылық шектеулерді азайтады, тәуекелдерді азайтады, сондықтан инновацияға, кәсіпкерлік белсенділікке және кірісті арттыруға ықпал ететін экономикалық жағдайлар жасайды. Бұл гипотезаның нәтижесі Чандлердің қаржылық көмек көрсету қаржылық көрсеткіштерді жақсартады деген тұжырымдарына сәйкес келеді. Бұл сондай-ақ Ntiamoah, Li & Kwamega (2016) жұмысы арқылы расталады, үкімет ұсынатын қаржылық көмек ақша ағындарын көбейтуге көмектеседі, бұл кез-келген қаржылық шектеулерді жеңілдетудің тікелей әдісі.

Сол бағытта бірінші тақырып қаржыландыруға қол жеткізуді жеңілдету өнімділікті арттыратынын көрсетті. Бұл қаржылық көмектің қаржылық нәтижелерге әсер ететіндігін көрсететін осы зерттеудің алғашқы гипотезасының нәтижелерін растайды. Дегенмен, қаржыландыруға қолжетімділіктің жеткіліксіз екенін көрсететін деректер бар. Бұл Taiwo, Falohun & Agwu (2016) зерттеуге сәйкес келеді, ШОБ-тың үлкен фирмалармен салыстырғанда қаржылық ресурстарға қол жетімділіктің шектеулі проблемасына тап болғанын, олардың өсуі мен дамуына салдары бар екенін көрсетеді.

Шағын және орта кәсіпорындар тұрақты даму үшін үлкен әлеуетке ие деп танылды. Осыған қарамастан, Қазақстанда шағын және орта кәсіпорындардың кіші секторы тоқырау жағдайында және оның жалпы ішкі өнімге қосқан үлесі тұрғысынан салыстырмалы түрде аз болып қалуда. Сектордағы қызмет құрылымы да айтарлықтай шектеулі, оған импортқа тәуелді процестер мен факторлар басым.

Қорытынды

Бұл зерттеу қаржыландыруға қол жеткізуді жеңілдету компаниялардың нәтижелеріне тікелей әсер етеді деген қорытындыға келді. Дегенмен, бюрократиялық кедергілер мен қорға қол жеткізуге байланысты шығындардан туындайтын жеткіліксіз қаржыландыру мәселесі әлі де бар.

Бұл зерттеуде Үкіметке ШОБ кіші секторының жалпы дамуын ынталандыру бойынша міндеттемелерді қайта қабылдау ұсынылады. Атап айтқанда, Үкімет барлық қажетсіз бюрократиялық кедергілер мен фаворитизмді жоюы керек, стратегиялық және тұрақты венчурлық капитал секторын, краудфандингті және қаржы институттарының басқа түрлерін құруы керек, бұл қаражатты ауыл шаруашылығы мен өндіріс сияқты маңызды секторлар үшін қол жетімді бағамен қол жетімді етеді. Бұл жаңа бизнесті құруға көмектесетінін және бизнеске кеңейтуге, жергілікті жұмысшылар үшін жұмыс орындарын құруға көптеген мүмкіндіктерді пайдалануға мүмкіндік беретінін ескере отырып, маңызды, осылайша табыс салығын аудару арқылы басқа фирмаларды, жергілікті, штаттық және федералды үкіметтерді қолдайды. Жеңілдетілген несиелер мен инвестициялар сияқты қаржылық қолдауды стратегиялық пайдалану кез-келген бизнестің сәттілігінің кілті болып табылады.

Әдебиеттер

Abdulsaleh M. A., Worthington A. (2022) Bank Financing for Small and Medium-sized Enterprises (SMEs) in Libya. Available at: <https://www.semanticscholar.org/paper/Small-and-Medium-Sized-Enterprises-Financing%3A-A-ofAbdulsaleh-Worthington/f2d063d474408ebbf20eae1cb1b5e7905e7382d8>. (accessed: 15.11.2024). (in Eng)

Bhusal R. (2015) SME Finance in Nepal: relevance of bootstrapping finance. Available at: https://www.researchgate.net/publication/281901241_SME_Finance_in_Nepal_relevance_of_bootstrapping_finance. (accessed: 15.11.2024). (in Eng)

Kodongo O. (2022) The role of financial access in the success of small and medium enterprises in Swaziland. Available at: <https://www.wiredspace.wits.ac.za/jspui/bitstream/10539/21039/1/Zethu%20Mthethwa%20Final%20Paper%20Aug%202015.pdf>. (accessed: 15.11.2024). (in Eng)

Moritz A. (2015) Financing of Small and Medium-Sized Enterprises in Europe - Financing Patterns and 'Crowdfunding'. Available at: https://ubt.opus.hbz-nrw.de/opus45-ubtr/frontdoor/deliver/index/docId/693/file/Dissertation_Alexandra_Moritz.pdf. (accessed: 15.11.2024). (in Eng)

Moro A., Fink M., Kautonen T. (2014) How do banks assess entrepreneurial competence? the role of voluntary information disclosure. *International Small Business Journal*, 32(5), 525–544. (in Eng)

Nguyen S.T. (2023). An Analysis of SMEs Funding, Bank Efficiency and Barriers to Lending: Three Essays. Available at: <https://eprints.soton.ac.uk/378767/1/Final%2520PhD%2520thesis%2520-%2520Son%2520Nguyen.pdf>. (accessed: 15.11.2024). (in Eng)

Ntiamoah E.B., Li D.M., Kwamega M. (2016). Impact of government and other institutions' support on performance of small and medium enterprises in the agribusiness sector in Ghana. *American Journal of Industrial and Business Management*, 6(2), 558-567. (in Eng)

Oncioiu I. (2012). Small and medium enterprises' access to financing-a European concern: evidence from Romanian SME. *International Business Research*, 5(8), 47-58. (in Eng)

Ono A., Uesugi I. (2009). Role of collateral and personal guarantees in relationship lending: evidence from Japan's SME loan market. *Journal of Money, Credit and Banking*, 41(5), 935-960. (in Eng)

Roberts R.G. (2023). *Finance for small and entrepreneurial businesses*. Taylor & Francis Ltd., London, United Kingdom. (in Eng)

Sarapaivanich N., Kotey B. (2006). The effect of financial information quality on ability to access external funds and performance of SMEs in Thailand. *Journal of Enterprising Culture*, 14(3), 219-239. (in Eng)

Taiwo J.N., Falohun T.O., Agwu M.E. (2016). SMEs financing and its effects on Nigerian economic growth. *European Journal of Business, Economics and Accountancy*, 4(4), 37-50. (in Eng)

Zecchini S., Ventura M. (2009). The impact of public guarantees on credit to SMEs. *Small Business Economics*, 32(2), 191-206. (in Eng)

Zecchini S., Ventura M. (2009). The impact of public guarantees on credit to SMEs. *Small Business Economics*, 32(2), 191-206. (in Eng)

CONTENTS
PEDAGOGY

P. Abdurazova, A. Ussenbay, M. Aldanazarova ADVANCING INCLUSIVE EDUCATION: THE IMPACT AND POTENTIAL OF VIRTUAL LABORATORY SIMULATIONS FOR STUDENTS WITH DISABILITIES IN CHEMISTRY.....	5
A.M. Abdykhalykova, A.K. Serdalina, G. Baigunissova EFFECTIVENESS OF WEB 2.0 TESTING PROGRAMS IN TEACHING ENGLISH IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	23
Zh.S. Assanova, Sh.M. Maigeldiyeva, Zh. Saparkyzy POSSIBILITIES OF USING SMART TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS.....	39
A.E. Bitemirova, Sh.Zh. Mutalieva, K.Z. Kerimbaeva STUDYING THE IMPORTANCE AND FEATURES OF USING VR IN CHEMISTRY LESSONS AT UNIVERSITIES.....	55
Y. Gelişli, A. Kuralbayea, L. Kazykhankyzy EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN UNDERGRADUATE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THEIR LECTURERS AND ACADEMIC SELF-CONFIDENCE.....	68
M.B. Dzhanaev, K.A. Baigutov THEORETICAL PROBLEMS OF ETHNOAESTHETICS IN ART EDUCATION.....	79
A. Duisembekova, A. Soltabayeva, A. Zhuravel, D. Kanayeva INTEGRATION OF AN AGAR ART TO A RESEARCH-ORIENTED MICROBIOLOGY LABORATORY SYLLABUS.....	96
M.M. Duisenova, A.N. Zhorabekova, T.A. Ainabekova GAMIFICATION STRATEGIES IN PRIMARY SCHOOL ENGLISH CLASSES: ENHANCING MOTIVATION AND LANGUAGE ACQUISITION THROUGH DIGITAL GAMES.....	112
D. Erdembekova, A. Issakyzy, B.K. Ospanova THE INFLUENCE OF REGGIO PEDAGOGY ON THE DEVELOPMENT AND EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN.....	129
G.S. Yersultanova, R.K. Toleubekova, M.P. Asylbekova FEATURES OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL FUNCTIONS OF THE FUTURE SOCIAL PEDAGOGUE IN THE COURSE OF SCIENTIFIC AND PRACTICAL TRAINING.....	148

N. Zhienbayeva, K. Zhumabay, A. Karabayeva EFFECTIVE WAYS TO TEACH STUDENTS TO WRITE ESSAYS IN THE FORMATION OF READING AND WRITING LITERACY.....	170
A.K. Kaldarova, M.A. Vasquez, T.A. Kulgildinova IMPROVING ORAL PROFICIENCY IN STUDENTS THROUGH CASE STUDY-BASED PEDAGOGICAL APPROACHES.....	184
B.S. Kapalbek, A.E. Kalenbekova POSITIONS OF AKYMET BAITURSYNOV IN RELATION TO PRIMARY SCHOOL.....	196
M.B. Kengessova, L. Demchenko METAPHOR IN THE ASPECT OF SPEECH DEVELOPMENT OF SCHOOLCHILDREN IN GRADES 5-8.....	207
Y.A. Kumarev, N.V. Mirza, Y. Gelişli INSTAGRAM AS A TOOL FOR THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING AMONG STUDENTS IN ENGLISH LESSONS.....	221
G. Makharova ENHANCING THE LINGUODIDACTIC POTENCIAL OF PRE-SERVICE PRIMARY SCHOOL TEACHERS THROUGH THE USE OF DIGITAL TOOLS.....	235
A.Zh. Murzalinova, N.I. Pustovalova, N.T. Ualiyeva THE PRACTICE OF INCLUSIVE EDUCATION IN THE INTEGRATION WITH CONTINUOUS PROFESSIONAL PROGRESS OF THE STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS.....	255
S.K. Mussina, S.K. Mukanova, M.A. Serebryanikova TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AT UNIVERSITY.....	271
A. Tuzdybayeva1*, U. Kyakbayeva 1, Ayşe Dilek Öğretir Özçelik THE PROBLEM OF DEVELOPING CRITICAL THINKING SKILLS IN PRESCHOOLERS.....	284
N.Kh. Shadieva EFFECTIVE METHODS OF ONLINE TEACHING KAZAKH LANGUAGE.....	297

ECONOMICS

Zh.M. Abuova, A.K. Akpanov, S.S. Abdildin THE IMPACT OF FINANCIAL SUPPORT FOR ENTREPRENEURSHIP ON THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN KAZAKHSTAN.....	312
Zh. Assylbekova, T. Apendiyev, Z. Aktamberdieva RENEWAL AND REVIVAL OF NATIONAL INDUSTRIAL PERSONNEL OF KAZAKHSTAN (1991-2009).....	324
K.T. Auyezova, A.A. Shametova, A.K. Yelemesov SMALL BUSINESS AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL ECONOMY (USING THE EXAMPLE OF THE EAST KAZAKHSTAN REGION OF KAZAKHSTAN).....	344
A.K. Bakenova, Dmitry V. Bakhteev IMPROVING MECHANISMS OF MANAGERIAL DECISION-MAKING USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES.....	363
A.M. Yessirkepova, D.M. Makhmud, R.N. Serikova STUDY OF NATURAL RESOURCES UTILIZATION IN AGRO- INDUSTRIAL COMPLEX WITHIN THE FRAMEWORK OF CHANGING CLIMATIC CONDITIONS.....	380
N.N. Zhanakova, A.T. Кабиева, A.T. Karipova REAL INCOMES OF THE POPULATION: CURRENT TRENDS AND CAUSES OF INEQUALITY.....	401
A.T. Kokenova, J.S. Kazanbayeva, A.K. Kupesheva RESEARCH OF THE DYNAMICS OF THE LIVESTOCK INDUSTRY DEVELOPMENT.....	414
N. Mazhitova, M. Umirzakova, A. Abdimomynova INTELLECTUAL CAPITAL AS A DRIVER OF ECONOMIC GROWTH.....	436
L.M. Sembiyeva, A.A. Sharipbay, A.S. Turginbayeva NEW TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL ANALYTICS OF AN EXCHANGE TRADER.....	449
L. Taizhanov, Zh. Zhetibayev, A. Mutaliyeva THE IMPACT OF ORGANIZATIONAL CULTURE ON EMPLOYEE MOTIVATION AND ITS ECONOMIC IMPLICATIONS FOR BUSINESS PERFORMANCE.....	460

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

П.А. Абдуразова, А.Ү. Үсенбай, М.Ш. Алданазарова
ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ІЛГЕРІЛЕТУ: МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ
ОҚУШЫЛАРҒА АРНАЛҒАН ВИРТУАЛДЫ ХИМИЯ ЗЕРТХАНАСЫНЫҢ
СИМУЛЯЦИЯСЫНЫҢ ӘСЕРІ МЕН ӘЛЕУЕТІ.....5

А.М. Абдыхалыкова, А.К. Сердалина, Г. Байгунисова
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДА
WEB 2.0 ТЕСТІЛЕУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....23

Ж.С. Асанова, Ш.М. Майгельдиева, Ж. Сапарқызы
БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫ ДАЙЫНДАУДА СМАРТ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ.....39

А.Е. Битемирова, Ш.Ж. Мүталиева, К.З. Керимбаева
ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРНЫНДА ХИМИЯ САБАҒЫНДА VR-ДЫ
ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫН ЖӘНЕ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІН
ЗЕРТТЕУ.....55

Ю. Гелишли, А. Күралбаева, Л. Қазыханқызы
БАКАЛАВРИАТ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ӨЗ ОҚЫТУШЫЛАРЫНА ДЕГЕН
КӨЗҚАРАСТАРЫ МЕН ӨЗІНЕ ДЕГЕН АКАДЕМИЯЛЫҚ СЕНІМДІЛІК
АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТЫ ЗЕРТТЕУ.....68

М.Б. Джанаев, К.А. Байгутов
КӨРКЕМ БІЛІМДЕГІ ЭТНОЭСТЕТИКАНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....79

А.Ж. Дүйсембекова, А.Д. Солтабаева, А. Журавель, Д.А. Канаева
АГАР АРТ-ТЫ МИКРОБИОЛОГИЯНЫ ЗЕРТТЕУГЕ БАҒЫТТАЛҒАН
ЗЕРТХАНАЛЫҚ СИЛЛАБУСҚА ЕНГІЗУ.....96

М.М. Дуйсенова, А.Н. Жорабекова, Т.А. Айнабекова
БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРҒА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДА
ГЕЙМИФИКАЦИЯ СТРАТЕГИЯЛАРЫ: ЦИФРЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ
МОТИВАЦИЯ МЕН ТІЛДІ МЕНГЕРУДІ ЖЕТІЛДІРУ.....112

Д.А. Ердембекова, А. Исақызы, Б.К. Оспанова
РЕДЖИО ПЕДАГОГИКАНЫҢ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫ
ДАМУЫ МЕН ТӘРБИЕЛЕУГЕ ӘСЕРІ.....129

Г.С. Ерсултанова, Р.К. Толеубекова, М.П. Асылбекова ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ БАРЫСЫНДА БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЫҢ КӘСІБИ ФУНКЦИЯЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	148
Н. Жиенбаева, К. Жұмабай, А. Карабаева ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖӘНЕ ЖАЗУ САУАТТЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ЭССЕ ЖАЗУҒА ҮЙРЕТУДІҢ ТИІМДІ ТӘСІЛДЕРІ.....	170
А.К. Калдарова, М.А. Васкес, Т.А. Кульгильдинова КЕЙС-СТАДИ ӘДІСІНЕ НЕГІЗДЕЛГЕН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕР АРҚЫЛЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ АЙТЫЛЫМ ДАҒДЫЛАРЫНЫҢ ДЕҢГЕЙІН ЖЕТІЛДІРУ.....	184
Б.С. Қапалбек, А.Е. Каленбекова АҚЫМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫНЫҢ БАСТАУЫШ МЕКТЕПКЕ ҚАТЫСТЫ ҰСТАНЫМДАРЫ.....	196
М.Б. Кеңесова, Л.Н. Демченко 5-8-СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ СӨЙЛЕУІН ДАМЫТУ АСПЕКТІСІНДЕГІ МЕТАФОРА.....	207
Я.А. Кумарев, Н.В. Мирза, Ю. Гелишли INSTAGRAMДЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ СЫНИ ОЙЛАУЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖӘНЕ ДАМЫТУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ПАЙДАЛАНУ.....	221
Г.С. Махарова ЦИФРЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЛИНГВОДИДАКТИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН АРТТЫРУ.....	235
А.Ж. Мурзалинова, Н.И. Пустовалова, Н.Т. Уалиева ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР СТУДЕНТТЕРДІҢ ҮЗДІКСІЗ КӘСІБИ ДАМУЫН ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУМЕН ИНТЕГРАЦИЯЛАУ ТӘЖІРИБЕСІ.....	255
С.Қ. Мусина, С.Қ. Мұқанова, М.А. Серебряникова УНИВЕРСИТЕТТЕ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫНДА ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУ.....	271

А.Т. Туздыбаева, У.Қ. Қыяқбаева, Ayşe Dilek Öğretir Özçelik
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА СЫНИ ТҮРҒЫДАН
ОЙЛАУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ МӘСЕЛЕСІ.....284

Н.Х. Шадиева
ҚАЗАҚ ТІЛІН ОНЛАЙН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕРІ.....297

ЭКОНОМИКА

Ж.М. Абуова, А.К. Акпанов, С.С. Абдильдин
ҚАЗАҚСТАНДА ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ ДАМУҒА
КӘСІПКЕРЛІКТІ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛДАУДЫҢ ӘСЕРІ.....312

Ж. Асылбекова, Т. Әпендиев, З. Ақтамбердиева
ҚАЗАҚСТАН ИНДУСТРИЯСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ КАДРЛАРЫН ЖАҒАРТУ
ЖӘНЕ ҚАЙТА ЖАҒҒЫРТУ (1991-2009 жж.).....324

К.Т. Ауезова, А.А. Шаметова, Ә.К. Елемесов
ШАҒЫН БИЗНЕС ӨНІРЛІК ЭКОНОМИКАНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ
РЕТІНДЕ (ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ МЫСАЛЫНДА).....344

А.К. Бакенова, Д.В. Бахтеев
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНА
ОТЫРЫП БАСҚАРУШЫЛЫҚ ШЕШІМДЕР ҚАБЫЛДАУ ТЕТІКТЕРІН
ЖЕТІЛДІРУ.....363

А.М. Есиркепова, Д.М. Махмуд, Р.Н. Серикова
КЛИМАТТЫҚ ЖАҒДАЙЛАРДЫҢ ӨЗГЕРУІ ШЕҢБЕРІНДЕ
АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ
ПАЙДАЛАНУДЫ ЗЕРТТЕУ.....380

Н.Н. Жанакоева, А.Т. Кабиева, А.Т. Карипова
ХАЛЫҚТЫҢ НАҚТЫ КІРІСТЕРІ: ТЕҢСІЗДІКТІҢ ҚАЗІРГІ
ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН СЕБЕПТЕРІ.....401

А.Т. Көкенова, Ж.С. Казанбаева, А.К. Купешева
МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНЫҢ ДАМУ ДИНАМИКАСЫН
ЗЕРТТЕУ.....414

Н.Ә. Мәжитова, М.А. Умирзакова, А.Ш. Абдимомынов
ЗИЯТКЕРЛІК КАПИТАЛ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСІМНІҢ
ДРАЙВЕРІ РЕТІНДЕ.....436

Л.М. Сембиева, А.Ә. Шәріпбай, А.С. Тургинбаева
БИРЖАЛЫҚ ТРЕЙДЕРДІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ АНАЛИТИКАСЫН
ДАМУ ТУДАҢ ЖАҢА ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ.....449

Л.Т. Тайжанов, Ж.К. Жетібаев, А.А.Мугалиева
ҰЙЫМДЫҚ МӘДЕНИЕТТІҢ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР МОТИВАЦИЯСЫНА
ӘСЕРІ ЖӘНЕ БИЗНЕСТІҢ НӘТИЖЕЛІЛІГІ ҮШІН ЭКОНОМИКАЛЫҚ
САЛДАРЫ.....460

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

- П.А. Абдуразова, А.У. Усенбай, М.Ш. Алданазарова**
ПРОДВИЖЕНИЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ВЛИЯНИЕ И
ПОТЕНЦИАЛ ВИРТУАЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ СИМУЛЯЦИЙ ПО
ХИМИИ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ С ОГРАНИЧЕННЫМИ
ВОЗМОЖНОСТЯМИ.....5
- А.М. Абдыхалыкова, А.К. Сердалина, Г. Байгунисова**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОГРАММ ТЕСТИРОВАНИЯ WEB 2.0 ПРИ
ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ
ЗАВЕДЕНИЯХ.....23
- Ж.С. Асанова, Ш.М. Майгельдиева, Ж. Сапаркызы**
ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ СМАРТ-ТЕХНОЛОГИЙ В
ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ.....39
- А.Е. Битемирова, Ш.Ж. Муталиева, К.З. Керимбаева**
ИЗУЧЕНИЕ ВАЖНОСТИ И ОСОБЕННОСТЕЙ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ VR
НА УРОКАХ ХИМИИ В ВУЗАХ.....55
- Ю. Гелишли, А. Куралбаева, Л. Казыханкызы**
ИЗУЧЕНИЕ ВЗАИМОСВЯЗИ МЕЖДУ ОТНОШЕНИЕМ СТУДЕНТОВ
БАКАЛАВРИАТА К СВОИМ ПРЕПОДАВАТЕЛЯМ И АКАДЕМИЧЕСКОЙ
УВЕРЕННОСТЬЮ В СЕБЕ.....68
- М.Б. Джанаев, К.А. Байгутов**
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ЭТНОЭСТЕТИКИ В
ХУДОЖЕСТВЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ.....79
- А.Ж. Дуйсембекова, А.Д. Солтабаева, А. Журавель, Д.А. Канаева**
ИНТЕГРАЦИЯ АГАР АРТ В СИЛЛАБУС В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКО-
ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ЛАБОРАТОРНЫЕ ЗАНЯТИЯ
ПО МИКРОБИОЛОГИИ.....96
- М.М. Дуйсенова, А.Н. Жорабекова, Т.А. Айнабекова**
СТРАТЕГИИ ГЕЙМИФИКАЦИИ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В
НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ: ПОВЫШЕНИЕ МОТИВАЦИИ И
ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ С ПОМОЩЬЮ ЦИФРОВЫХ ИГР.....112
- Д.А. Ердембекова, А. Исакызы, Б.К. Оспанова**
ВЛИЯНИЕ РЕДЖИО ПЕДАГОГИКИ НА РАЗВИТИЕ И ВОСПИТАНИЕ
ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....129

Г.С. Ерсултанова, Р.К. Толеубекова, М.П. Асылбекова ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ БУДУЩЕГО СОЦИАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ХОДЕ НАУЧНО- ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ.....	148
Н. Жиенбаева, К. Жумабай, А. Карабаева ЭФФЕКТИВНЫЕ СПОСОБЫ ОБУЧЕНИЯ НАПИСАНИЮ ЭССЕ ПРИ ФОРМИРОВАНИИ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ И ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ УЧАЩИХСЯ.....	170
А.К. Калдарова, М.А. Васкес, Т.А. Кульгильдинова СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ РАЗГОВОРНЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ С ПОМОЩЬЮ МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ, ОСНОВАННЫХ НА КЕЙС-СТАДИ.....	184
Б.С. Капалбек, А.Е. Каленбекова ПОЗИЦИИ АКЫМЕТА БАЙТУРСЫНОВА ПО ОТНОШЕНИЮ К НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ.....	196
М.Б. Кенесова, Л.Н. Демченко МЕТАФОРА В АСПЕКТЕ РЕЧЕВОГО РАЗВИТИЯ ШКОЛЬНИКОВ 5-8 КЛАССОВ.....	207
Я.А. Кумарев, Н.В. Мирза, Ю. Гелишли INSTAGRAM КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	221
Г.С. Махарова ПОВЫШЕНИЕ ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ ПУТЕМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ.....	235
А.Ж. Мурзалинова, Н.И. Пустовалова, Н.Т. Уалиева ПРАКТИКА ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ИНТЕГРАЦИИ С НЕПРЕРЫВНЫМ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫМ РАЗВИТИЕМ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ.....	255
С.К. Мусина, С.К. Муканова, М.А. Серебряникова ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ИНКЛЮЗИВНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ УНИВЕРСИТЕТА.....	271

А.Т. Туздыбаева, У.К. Кыякбаева, Ауşe Dilek Öğretir Özçelik
ПРОБЛЕМА РАЗВИТИЯ НАВЫКОВ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ
У ДОШКОЛЬНИКОВ.....284

Н.Х. Шадиева
ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ КАЗАХСКОМУ
ЯЗЫКУ.....297

ЭКОНОМИКА

Ж.М. Абуова, А.К. Акпанов, С.С. Абдильдин
ВЛИЯНИЕ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА
НА РАЗВИТИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА
В КАЗАХСТАНЕ312

Ж. Асылбекова, Т. Апендиев, З. Ақтамбердиева
ОБНОВЛЕНИЕ И ВОЗРОЖДЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ
ИНДУСТРИАЛЬНЫХ КАДРОВ КАЗАХСТАНА (1991-2009 гг.)324

К.Т. Ауезова, А.А. Шаметова, А.К. Елемесов
МАЛЫЙ БИЗНЕС КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ
ЭКОНОМИКИ (НА ПРИМЕРЕ ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ
ОБЛАСТИ КАЗАХСТАНА).....344

А.К. Бакенова, Д.В. Бахтеев
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПРИНЯТИЯ
УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ТЕХНОЛОГИЙ
ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....363

А.М. Есиркепова, Д.М. Махмуд, Р.Н. Серикова
ИССЛЕДОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ В
АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ В РАМКАХ ИЗМЕНЕНИЯ
КЛИМАТИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ.....380

Н.Н. Жанакоева, А.Т. Кабиева, А.Т. Карипова
РЕАЛЬНЫЕ ДОХОДЫ НАСЕЛЕНИЯ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ
И ПРИЧИНЫ НЕРАВЕНСТВА.....401

А.Т. Кокенова, Ж.С. Казанбаева, А.К. Купешева
ИССЛЕДОВАНИЕ ДИНАМИКИ РАЗВИТИЯ ОТРАСЛИ
ЖИВОТНОВОДСТВА.....414

Н.А. Мажитова, М.А. Умирзакова, А.Ш. Абдимомынова ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ КАПИТАЛ КАК ДРАЙВЕР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	436
Л.М. Сембиева, А.А. Шарипбай, А.С. Тургинбаева НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ АНАЛИТИКИ БИРЖЕВОГО ТРЭЙДЕРА.....	449
Л.Т. Тайжанов, Ж.К. Жетибаев, А.А. Муталиева ВЛИЯНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ НА МОТИВАЦИЮ СОТРУДНИКОВ И ЕЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ДЛЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ БИЗНЕСА.....	460

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Редакторы: *Д.С. Аленов, Ж.Ш. Әден*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадыранова*

Подписано в печать 28.02.2025.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

41,0 п.л. Заказ 1.